

přijímat jiné přehledové texty, ať jsou sebelepší. Jestli autorka chtěla připravit kritickou monografii o vývojových proměnách pojmu kultura v antropologii, měla důsledněji přistoupit ke studiu primárních pramenů. Ze samotného textu je evidentní, že se mnohdy (neříkám vždy) opřela o sekundární prameny. Klasické autory cituje prostřednictvím jiných, kteří za ni odvedli práci. Jako přehledová práce pro studenty tato kniha nesporně splní svůj účel, protože nabízí přehled vývojových proměn teorií kultury. Kniha je nabitá informacemi, které však lze načerpat z jiných souhrnných děl, bez nichž by *Kultura jako všelék?* podle mého soudu nikdy nevznikla. Domnívám se, že je to promarněná příležitost a je to škoda o to více, že podobně orientovaných původních českých prací existuje jen málo.

Martin Soukup (KTK FF UK, Praha)

Zdeněk Uherek (vedoucí autorského kolektivu) – Veronika Beranská – Věra Honusková – Anežka Jiráková – Lenka Šolcová, ANALÝZA STÁTNÍHO INTEGRAČNÍHO PROGRAMU PRO AZYLANTY. Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Praha 2012, 273 s.–

Uvedená publikace, vydaná jako paperback, prezentuje výsledky šetření mezi azylanty, které autorský kolektiv pod vedením Zdeňka Uherka uskutečnil v rámci programu Evropské unie „Solidarita a řízení migračních toků“, financovaného z Evropského uprchlického fondu 2010. Uskutečnění výzkumu azylantů v České

republice bylo proto vázáno na spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR a tento rezort spolupracoval i na vydání práce. Odborné i širší veřejnosti se tak dostávají souhrnné informace o azylantech v České republice, o státním integračním programu se zaměřením na azylanty, zejména pak o výsledcích šetření mezi azylanty. V této souvislosti náleží též připomenout, že Etnologický ústav věnuje tématu azylantů a cizineckých komunit v České republice v posledních době systematicky pozornost, konkrétně první publikaci k problematice integrace azylantů vydal ústav již v roce 2005.

Práce je s ohledem na široký rozsah otázek, které se poji se statusem azylanta, členěna do více malých kapitol. Rámcově se ale člení do dvou částí: V první autoři osvětlují vymezení pojmů integrace azylantů (V. Honusková), státní integrační program a jeho institucionální a právní opory (Z. Uherek a V. Honusková), základní data o azylantech v České republice, demografické charakteristiky, dále pojednávají o státní příslušnosti a národnostní charakteristice a nakonec představují základní a výběrový soubor azylantů (V. Beranská). V tomto výčtu se trochu ztrácí menší, ale důležitá kapitola Z. Uherka o metodě řešení úkolu a technikách sběrů dat, jejíž zařazení by čtenář očekával na závěr tohoto celku. Druhá část práce je materiálově postavena na výsledcích šetření mezi azylanty. Zaměřuje se na klíčové oblasti integrace azylantů s ohledem na aplikaci státního integračního programu na úseku bydlení, jazykové kompetence, uplatnění azylantů na trhu práce a problémy v sociální oblasti. Ze základního souboru azylantů 2 398 osob byl vygenerován výběrový soubor 300 respondentů (v tom 127 osob s českým občanstvím).

Výzkum azylantů si kladl za cíl zaznamenat názory a postoje respondentů k jejich životní situaci, vnímání nabídek, které vyplývají ze státního integračního programu, ale současně z pozice orgánů státní správy i samosprávy identifikovat problémy ve fungování integračního programu a jeho efektivity ve vztahu k azylantům. Členové autorského kolektivu provedli výzkum a hodnocení shromážděných poznatků v oblasti bydlení, jazykových dovedností a vzdělávání (Z. Uherek), integrace do společnosti, spolupráce azylantů s nestátními neziskovými organizacemi, aspirací azylantů a jejich dětí do budoucnosti, nabytí občanství (A. Jiráková), sociálního zabezpečení, zaměstnanosti, rekvalifikací, nostrifikace získaného vzdělání mimo Českou republiku, jakož i řešení přiznání důchodu azylantům (L. Šolcová). Poměrně stručně jsou vyhodnoceny expertní rozhovory s pracovníky rezortů, do jejichž působnosti náleží přímo anebo do jisté míry problematika azylantů (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo financí), i s pracovníky nestátních neziskových organizací či akademickými pracovníky s ohledem na jazykové vzdělávání (Z. Uherek). Výzkumnou materiálovou část práce uzavírá nástin standardů integrace azylantů v mezinárodním a evropském právu a český státní integrační program v mezinárodním kontextu (V. Honusková).

Výsledky výzkumu podle vybraných témat zpracovávali samostatně jednotliví členové autorského kolektivu, ale práce působí jako ucelený soubor. Přínosné je, že poznatky z terénního výzkumu jsou promítnuty také do aplikované roviny. Shrnutí k jednotlivým tematickým okruhům

není jen sumarizací shromážděných dat, ale na jejich podkladě jsou formulována i doporučení a návrhy koncepčních a legislativních změn, které mají přispět ke zvýšení efektivity státního integračního programu azylantů v praxi (Z. Uherek a V. Honusková). Týkají se konkrétně bydlení a problému regionální disperze azylantů, výuky českého jazyka, uplatnění azylantů na trhu práce a v této souvislosti kvalifikačních či rekvalifikačních programů či otázek důchodového zabezpečení.

Analýza státního integračního programu pro azylanty, programu, který je významnou součástí politiky mezinárodní ochrany migrantů, ukazuje, že Česká republika má fungující nástroj pro integraci azylantů. Z aplikovaného výzkumu současně vyplývá, že v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je třeba stabilizovat situaci v oblasti výuky českého jazyka a funkční gramotnosti azylantů. Podobně v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí a úřadů práce je žádoucí odstranit formalistický přístup ke klientům. Vzhledem ke specifickým potřebám azylantů jako osob s mezinárodní ochranou by měl mít přednost individuální přístup ke klientům, což se týká rovněž důchodového zabezpečení. Cílem navrhovaných opatření je umožnit azylantům plnohodnotnou integraci do lokálních společenství.

Vydání Analýzy státního integračního programu pro azylanty v rámci ediční činnosti Etnologického ústavu AV ČR, v. v. i., patří k příkladným počínům akademického pracoviště, které v rámci své vědeckovýzkumné činnosti reaguje na aktuální otázky imigrační politiky státu v souvislosti s řešením integrace azylantů do společnosti.

Andrej Sulitka (EÚ AV ČR, v. v. i.)